

LA CARRASCA

Tinc un tronc, tinc un tronc,
tinc un ascla
Tinc un tronc, tinc un tronc
de carrasca

(Cançó de Petrer)

Alzina, auzina, aulina, alzinera, carrasca, carrascla, glaner, aglaner, en català; *encina, encino, carrasca, carrasco, marrasca, sardón, xardón, mataparda*, en castellà; i *arte* (que significa 'paciència' i 'assossec'), *abarra, ezkurte i ezkurraitz*, en basc.

La sort mitològica de l'alzina (*Quercus ilex* L.) ha estat calumniada i condemnada com un arbre infame pels antics grecs i romans quan la consagraren a la impura Hècate coronant de fulles d'alzina les tres Parques funeràries i el deu borratxo Silè. També va ser condemnada per ser l'instrument de crucifixió de Crist, encara que el mateix Jesús la va apreciar com un arbre generós per morir amb ell.

Per contra, és considerat benefactor en la cultura russa perquè pot curar els xiquet de certes malalties fent-lo sacrificar, com un vertader déu. Ovidi també li fa honor en la seua obra perquè les abelles, símbols vius de l'ànima immortal, acudien a l'alzina per fabricar mel, i a la nostra península, l'alzina, junt amb el roure, és considerat arbre sagrat, d'ací la importància dels alzinars sagrats. Al segle XIII, en plena època de reconquesta, són nombroses les aparicions d'imatges de sants sobre arbres, sobretot en alzines i en les seues cosines germanes, les carrasques (*Quercus rotundifolia* L.).

Dins del folklore popular, a Catalunya i a l'Alt Aragó és coneguda com a tradició nadalenca la crema d'un tronc d'alzina beneït tres vegades amb vi, perquè les cendres protegien la casa de les tempestes, el camp de les plagues i tenien la propietat de curar malalties.

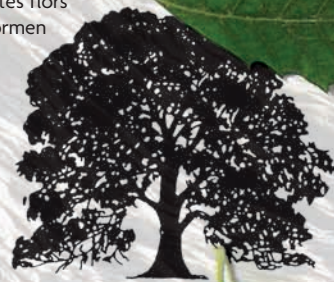
Abans, a l'Aragó i recordant-nos els antics grecs, se celebraven reunions sota les alzines per fer tractes comercials, assumptes de terres, bodes... El 1873, sota la carrasca de las Coronas, la més gran d'Aragó en aquell moment, es va proclamar la I República.

L'alzina es distribueix principalment al voltant del Mediterrani, des de la península Ibèrica fins a Àsia Menor. Ací a la península, viu en les regions costaneres: regió cantàbrica, llevant i Balears.

Arbre de creixement pausat però amb molta vitalitat, pot rebrotar vigorosament després dels incendis o sequeres gràcies a les seues poderoses arrels.

Dalt, inflorescències masculines de l'alzina. Són aments, penjats, amb moltes flors individuals sense pètals que formen un ramell.

Les fulles d'alzina són dures i dentades i el seu fruit és l'aglà, gla o bellota.

Carrasca centenària. L'enzina Iserte té cinc-cents anys i està situada prop de Rubielos de Mora (Terol).

Roger i Ana han fet un coixí de bellota.

© Rebeca Romero

© Gabinet de Didàctica del Jardí Botànic de la Universitat de València

La fusta, encara que és dura i imputrescible, no és de molta qualitat; és utilitzada per fer treballs estructurals ordinaris i per fer mànecs de ferramentes o eines pel camp. També es fa servir per a fer peces que han de suportar molt de fregament, com en carros, eines de camp, parquet, etc. Proporciona també excel·lent llenya per a cremar i per a fer carbó vegetal.

El fruit –l'aglà, gla o bellota– és un recurs alimentari per a la ramaderia porcina (els millors pernils, els de porc alimentat amb glans). L'escorça és rica en tanins, principi actiu que es fa servir (entre altres coses) per adobar el cuir (especialment al Marroc). També, picada junt amb les fulles i glans, serveix per fer un preparat que resulta ser astringent i útil per a desinfectar ferides.

Les inflorescències masculines són aments, penjats, amb moltes flors individuals sense pètals que formen un ramell, la funció de les quals és alliberar pol·len de manera abundosa que el vent s'encarregarà de disseminar. Les flors femenines són piloses i es poden trobar aïllades o en grups poc nombrosos.

ACTIVITAT

Nom: Coixí de bellota

Materials: Full de paper gros o cartolina, llapis o retolador, tisores, pintures de color marró i verd. Fulls de paper de diari. Grapadora, cinta adhesiva ampla o adhesiu.

Destinatari: Xiquets a partir de cinc anys.

Grau de dificultat: Fàcil.

Primer has de dibuixar amb llapis o retolador sobre el paper la silueta de la bellota dues vegades (com s'indica en la imatge).

A continuació pintes les dues cares i les deixes secar.

Una vegada seques, les retalles, deixant un centímetre de la vora dibuixada, i comences a unir les dues cares per les vores mitjançant grapes, cinta adhesiva o adhesius, però deixant un costat obert.

A continuació ompliràs el coixí per la part oberta amb trossos xicotets de paper de diari que abans has preparat trencant-los amb les mans o amb les tisores.

I per finalitzar, acaba de tancar la part oberta de la bellota i ja tens un coixí de tardor molt decoratiu.

*Gabinet de Didàctica
Jardí Botànic de la Universitat de València
Integrat per M. José Carrau, Olga Ibáñez, Pepa Rey*